

[Alfred Jensen.]

at der må tjenes groft, og de, der betaler, er lejerner, og hvis det drejer sig om selvbyggeri, er det selvbyggerne, der kommer til at betale. På samme måde er det med problemet om finansieringen. Den effektive rente er oppå på 6 pct., men det kan den almindelige mand bare ikke låne penge til i bankerne. Han kommer op på en ydelse af 8 pct., inden han får alt betalt, og det udgør langt større hindringer for det lette byggeri end adskillige af de restriktioner, der findes. Hvis man vil fremme det lette byggeri, tror jeg, man ikke alene skal have opmærksomheden henvendt på de bestemmelser, der findes i byggevedtægter, private servitutter o. s. v., men også på de omkostninger, som er forbundet med selve byggeriet, køb af materialer og finansiering af virksomheden.

Jeg tror i det hele taget, man skal gøre sig klart — det fremgår også af de taler, der er blevet holdt i dag —, at den største hindring for en forøgelse af byggeriet i år og også fremefter ligger i de stigende omkostninger ved byggeriet. De stigende omkostninger ved byggeriet beror naturligvis i nogen grad på forhøjelse af materialepriser og avancer, men det er i nok så høj grad selve finansieringen, der er blevet fordyret i det sidste års tid. Det viser sig, at ca. 60 pct. af de øgede omkostninger kan føres tilbage til finansieringen og kun ca. 40 pct. til de øvrige omkostninger: materialer, håndværkeravancer, arbejdsløn m. v. Det vil i virkeligheden sige, at det er rentenivealets stigning, som har voldt byggeriet de største fortrædeligheder. Nu ved jeg meget vel, at ministeren og andre vil hævde, at der er adskillige faktorer, som griber ind her, og som har presset renteniveaulet og dermed finansieringsomkostningerne i vejret. Men man kan jo ikke skille rentenivealets stigning fra den almindelige pengepolitik, som er ført herhjemme i de senere år, og som måtte medføre en sådan stigning.

Hvis man vil betragte den stigning vedrørende kapitalinvestering og omkostningerne for det understøttede byggeri, der er foregået i det sidste $\frac{3}{4}$ år, vil man endvidere se, at den største stigning på dette felt ikke hidrører fra udgifterne til kredit- og hypotekforeningerne, men derimod til statslånene. Der er sket en stigning i kapitalomkostninger og driftsomkostninger på 5 kr. 23 øre pr. m² boligareal. Af denne stigning andrager kun knap og nap halvdelen kredit- og hypotekforeningsydelsen, nemlig 2 kr. 10 øre, hvorimod 2 kr. 54 øre går til de stigende omkostninger vedrørende stats-

lånene. Det skyldes jo de forhøjede ydelser, som er blevet fastsat i den seneste tid, og som har betydet, at ikke hele statslånet kan fås til den billige rente af 2,2 pct., men må betales med 4 pct., og at der er lagt $\frac{1}{2}$ pct. til afdraget. Alt dette har medført, at den største stigning på rentekontoen er renterne til statslånet. På den baggrund er det noget mærkeligt at høre regeringsmedlemmer og andre stå og udtale deres store sympati for byggeriet og også se dem mange gange vride hænderne over de forøgede omkostninger, som finansieringen gennem kreditforeninger, hypotekforeningerne og bankerne medfører. Nej, her er i virkeligheden tale om, at man bevidst fra statens side har forøget omkostningerne ved byggeriet, at man bevidst har forøget de udgifter, som beboere af det understøttede byggeri skal betale.

Man kan spørge: Hvorfor har man foretaget sådanne forhøjelser? Ja, jeg ved ikke. Jeg fik ud af ministerens tale under finanslovdebatten, at man har gjort det for at gennemføre en fri konkurrence indenfor byggeriet. Ja, det er naturligvis noget af en forklaring; men den vil jeg ikke slå mig til tåls med. Det glæder mig dog, at ministeren ikke vil komme og fortælle, at man har foretaget denne forhøjelse for at få øjeblikkelig gang i byggeriet, ej heller at han har foretaget den, for at familierne skal komme til at sidde bedre i det. For det kommer de ikke til; de kommer af med flere penge. Men man må nok spørge, om det er rimeligt under de boligforhold, vi har, at foretage en sådan forhøjelse, når man ved, at selv det program, ministeren har udarbejdet for byggeriet i år, ikke kan gennemføres, og når det er vitterligt, at boligøden stiger og stiger uhyggeligt. Så kan man nok så meget tale om, at der skal fri konkurrence til, den bringer priserne ned. Ja tak, hvis det skal være på bekostning af tusinder af arbejderfamiliers fortjeneste, tror jeg dog, det store flertal her i landet vil betakke sig for en sådan løsning, og gøre det, fordi der findes andre muligheder for at bringe omkostningerne ned og få den fri konkurrence til at udfolde sig.

Lad mig bare nævne en enkelt ting. Hvis ministeren er så hidsig efter at få fri konkurrence, tag så og hold lidt inde med det militære byggeri og bunkersbyggeriet. Det er et område, som der igen skade sker ved at holde igen på. Så kunne man måske få fri konkurrence og opnå at få billigere boliger til lejerner. Jeg indrømmer, at hvis det skal være fri konkurrence i det omfang, ministeren ønsker — en hestekur tror jeg